

నెడుస్సున తెలంగాణ

ISSN 2349-2576

అర్థిక, రాజకీయ, సాహిత్య మాసపత్రిక

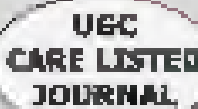
సంపుటి:14 సందిశ:12 166 డిసెంబర్ 2024 సైబరాబాద్

- పర్వమాసకాలంలో అధ్యయన సంస్కృతి
- అటవీ ప్రాంతాల్లో అనిజాల వెలికితీతవారం, దోపిడి
- ఇంతవరకు అచ్చమైన గిరిజన కథ రాలేదు
- అపూర్వ తెలంగాణ సాంస్కృతిక వదకోశం
- పేరిటి శివతాండవం వీరశార్కాలకు ప్రతీకనా? హాస్యరసభరితమా?

FOR CARE LISTEN TO US

తెలంగాణ తాత్వ

సంపాదకీయం

వర్తమాన కాలంలో ఇర్ష్యానున సంస్కృతి

జమ్మిడి మహేందర్

5

సాహితీం

అరుచి ప్రాంతాల్లో కనిపించే వెండితెరవారూ, దోపిడి

డా॥ వెంకటేశ్ వడిత్తు

6

మనుస్మృతి - తాత్పర్యం

డా॥ పోతలి వాగీశ్వర్

15

ప్రంటేటైట్ హెల్త్ వెర్షన్స్: తెలంగాణ కుంగడం పర్వే-సవాల్స్

సుజేష్ గపావతి

19

సమాచారం అందరి జీవిత కుట్ర

డా॥ ఎ. కళ్యాణి

22

తాత్వ కుండ్లు

"అంతర్గత ఇన్ఫ్ల్యూయెన్స్ గురించే కేవల చాట్ టాక్"- గుంటూరు గొర్రువాణండు

సాధువల్లి వాగదాస

24

అంతర్గత

పెరిచి శివరాంధరం ఏరశోధనకు ప్రతికూల? సోషల్ సభ్యులకు? డా॥ రామకృష్ణ పి.

32

తెలంగాణ దానితరే నాటకాలు - ఇర్ష్యానునం

పద్మవల్లి శ్రీశైలం

40

నిమిత్త

చరిత్ర వ్రాసిన అక్షరాల వైశిష్ట్య విశాసానికి విశించే కథల వేర్లు

జమ్మిడి మహేందర్

37

నిమిత్త

అక్షరాల తెలంగాణ సాంస్కృతిక పరిభాష

డా॥ డి. చిదంబరాం

43

చరిత్ర వ్రాసిన చిత్రం పాఠం

డా॥ అందారి ప్రదీప్ కుమార్

44

అక్షరాల

పల్లి మొత్తం పల్లంలో ఉంది

కవి కుర్మకౌర

47

అంతర్గత అంశం

దక్షిణ భారతీయ భాషల్లోని తొలి సాంఘిక నవలలు-పరిశీలన

డా॥ ఎం. శంకర్

49

అపూర్వ తెలంగాణ సాంస్కృతిక పదకోశం

డా.డి.ఉదయభాను

తొమ్మిత్తూరు అవ్వకాంతం అపుతమ్మ వందస్సులో 'సంస్కృతి' ప్రశ్న అనివార్య లేఖగా నిలుస్తుంది. మనది కమమరుగు కాదుకం కంటే మనుగడ పరాధీనం కాదుకం ఏమిటనేది ■ ప్రశ్నలో అప్పు సాంప్రదక. ప్రవీణులకంగా ఉంటే భాషలుం భోజిత రూపాలకంటే భాషాభావకాన్య నభ్యుత అభ్రమస్తుంది. అనివార్యంగానే పరాస్తమపుతున్న ఉ నిశిష సునిలిన నేడన నిశిష రూపాల్లో స్వత్రమపుతుంది. ప్రాకృతిక సత్వాను లేదన్న వాగవివేకం ఎరువైన ప్రాచీనుల పాఠను తెలుతోడకం కోసం కైవిచ్చునైన కృషి తెగవలెదాడు. రూపంలో "తెలుంగా ఉ సాంస్కృతిక పదకోశం" పేరుతో రూపొందించుచున్న తెలుగువారు తెలుసుకొనే పుస్తకం గానూకు సాగు నిరూపాడు తమకు ఉపకరిన సాంస్కృతిక అవకాశం మీద ఎవరేని ప్రేమాభిప్రాయ పూనుతున్నా.

భాషానిర్మాతలకు అభ్యుదయం వేయడం భాషావైఖ్యలవరూ కేస్తారు. వారి పువచార్యుల తమ పుట్టికడక పారవాపు విధ్యులకుకోవడంలోని భాషల లోనుల్లో భాషకున్న సంవేదనలేమిదీ, అటుకూ భాషకూ ఉన్న అనివార్యమైన కృషివనోకాలేమిదీ, అటుకూకోపాటు భాషలోనూ పోటుపేనుకుంలున్న మార్పులకు మౌలిక పునాది ఏమిదీ అని చంద్రయ్య అలోచించాడు. ■ క్రమంలోనే తమకు భాషగా విలసిల పలుకుల కైనిర్మితమ ముద్రగా విలసిలమతోవడమే ఈ సామాజిక భాషాభివృద్ధి చేసే అవిరళ కృషి.

విభుంలు నిర్మాణ నేపథ్యాలు రాగశీయాలకు కిన్నునైనవని ఎరుదా తెచ్చినా అంత్యం. అది అనంత్య వాదన అని నేనె ఏ క్రయంత్వమైనా కుతకర్మమే అవుతుందని ఒప్పుకోవాల్సిన కేరీనిఅం. ఇలాంటి కేరీనికైన ప్రశ్నలు కూడా విభావకు అంత్యాలకు కేరీయాలకూ, అంత్యాలకు విభావకు కేరీయాలకూ మధ్య అభ్యుత్త లక్ష్యభివృద్ధిమనో యోగ్య కృషిపాది ప్రవీణులు కూటాంకిలించిన నిర్మాణం దగ్గరి నుండి అభివేక విభుంలుపుల రాకా అరికిన కృషి అనన్య సామాన్యమైనవని అప్పటిలాగా ప్రచురికమైన భవనవారా మేరో అవరదాన్ని అసాంకం అక్షమించాలంటే అయివచ్చునో వారివాక లక్ష్యాలకు

ప్రతి ప్రాచీనకడమే ప్రధాన సూత్రం కావాలనే ప్రమామనే మెండుంటుంది.

తెలుగులో అప్పటిలాగా అనేకానేక విభుంలు నిర్మాణ ప్రయత్నాలు అరిగాయి. కానీ, సాంస్కృతిక పదకోశమేనీ నిర్మాణం కాలేదన్నది ఎంత నత్యమైనా, దానికోసం పూనుకోవడంకాది కాలాకేమిటన్నది కూడా యోగ్యమైనది కేమిటని దాటవేయలేని వాస్తవం. అది ఏమోతమో అసందర్భ ప్రాచీనమో, వివాదాక అలోపతో కాదు. కానవారిక మీద ఏ ప్రశ్నమైనా మౌలికమైన పునాది కేమిట అని కేవలం గానివాలూ కాగలదు. వారి దాని ఎన్.చంద్రయ్య కేసిన ఈ అపూర్వ కృషి, పూర్వపులోటును పూర్తి పూనిక అప్పుని ఒప్పుకోవాల్సిన వాస్తవం, ఎందుకంటే అది పర్రసాధన.

ఈ పుస్తకం కేవలం విభుంలుపు కాదు. కేరీగు క్రమం వివర్ణ సంస్కృతికి పుట్టికడకగా విలసిల ముద్రకాన కేవలం. భాషాలపరంగా కుతకర్మమంటే గుర్తిన విభుంలుగా కాకరలు మూలార్థి పక్షింమకోటుంటా, అది నిండుకాన్య ప్రకటన అని కేరీనించడం రూపవారుల కేసే కుర్త అరకర్తూ. విడిపోయిన కుతకర్మక కేరీయాలకు ఏకోమ్యకం కేసే కేరీయాల వాటి ప్రాథమిక రూపం. కాలక్రమేణా మూలవానీ నేర్పకమే అభివృద్ధి భాషాలం అభివించింది. వానీ కేరీకు ఏ కుంకా కునీ అంటుని మూడుకానంక కూడని, చరిత్ర నిర్మాణానికి సాంస్కృ పూరామ్య అకలాలు ఎంత కీలకమో అదీ అంటే అవనరమని, తన తోర్కానివకంబించే వకంవక, ఈ విభుంలుపులో పోటుపేనుకున్న పరావయ గమవిస్తే, తెలుగు ప్రాణం చరిత్ర, సంస్కృతి నిర్మాణంలో అది ఎంత కీలకమైనవో తెలుస్తుంది. ఉ దాహరణకు 'అటువ' అనే వకం చూడోచ్చు. ఉత్తర తెలుంగాలోని అటువీప్రాంతంలో కొందరిచ్చు అడుపుకునే భూమి పండుగ అనే ఉన్నది నేడుక కోసం, నేడు అయి భాగస్వామ్యం కోసం దివ్యలు నేనరించుకునే వనిని అటువ అంటారు. ఈ వకం గమనమూ సామాన్యకాన్యానీకీ, ఉత్తరమో అవరాలు. అలాగే 'అట్టివనీ' అనే అయివనీ కలవేయ్య పేరు. గోండుల భాషలో 'లక' అంటే అకు అనీ, 'పేన' అంటే కేవలం లేదా

దేవత అని అర్థం. భ్రాతృసమాసంలో తొలికి పద్యాల వడిన తర్వాత ■ సమాసం ఉమ్మడిగా శ్లోకములాగావంతో ■ అలశ్యుడు పోలిస్తూ పండుగ వేసుకుంటారు. సామసమాతి దరిత్రలో అవత సేవరం చిత మంది అయితే ఉత్పత్తి చతుర విదగదం సోగిరవైవే ముక్తు. ఆ చతురే ప్రభుత్వే వైవంగా భావించి శ్రమితవులు చేసుకునే వేడుక ఏ ప్రాచీన నాగరికలో మానూ కనిపిస్తుంది.

పంపొంది ఎకకిలా సమృద్ధం కాదు. అన్ని సంస్కృతులకు సున్నే తెలుంగానీ వైవిధ్యభరితమైన సంస్కృతి. తెలుంగానలో మత వైవిధ్యమొక ఉన్నదే సామంస్కృతా అంత ఉన్నది. గ్రామాల్లో భర్తాభక్తి హిందూ శిక్షలు ఉంటారు. ఇస్లాం కీర్తనలకు రోజు కొంచూ ముస్లింలు కలిసే భజాచుతారు. ఆ అలలో హిందువులే అశస్తి అశస్తి పాటలు పాడతారు. చార్తరానికి అశస్తి అశస్తి అంటే సుహృద్భ్రాతృ కీర్తనలైన అమామి పానీ, అమామి మాసానె వీరియ్యూ ప్రజాస్వామ్య భావాలోను చీలేవిలాగా పోరాడిన అమరాలు, శ్యామలలు. వారి అరాత్త హృదయాలకి మతవరమైన అడ్డుగోడలు వెలిగిపోయాయి. అందుకే ముస్లింలతోపాటు హిందువులూ వారు అరాధ్యులయ్యారు. హిందువులు సాదే అరాధ్య పాలల్లో గొరవించబడుతున్నారు. అర్ధ తెలుంగా హిందూ ముస్లింల అవిభాజ్య కలయికే భాషలో అరాన ప్రధానాలకు హేతువయ్యింది. తెలుగులోకి వేరిన సాంస్కృతికవరమైన అన్నదేశాలు, దేశాలంత సహజాన్ని సంతరించుకున్నాయి. అలాపు, పీర్, ఇస్లాం మొదలైనవాటికి కూడా ఈ విధులుపులో పోతున్నది. తెలుంగా అంటే తెలుగు హిందువులకే అనే సంభురిత్యం శతపోషడం ఈ విధులుపు విభాజకర్త హృదయవైభావం. పరిశోధనా పరణంలో దృగ్విమలాలంటే, వాటి పర్వతూ వ్యవహరించే మూలాలకే ప్రాధాన్యం ఉన్నదం. సామ్రాజ్యం అసలైన అం.

ఈ విధులుపు నెలంగాన ప్రారంభ భాషకు సంబంధించినది. తెలుంగా భాషాసాహిత్యం గురించిన దర్శనో ఎక్కువగా ప్రభావ ప్రపంకి ప్రజల గురించినవాటికే ప్రాధాన్యం ఉన్నదం అనినది. వానీ తెలుంగా ప్రాంతానికి అదిమతర్కగా విలసిల్లాల్సిన అడవి ప్రజల తవనానికి సంబంధించిన సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలు, అరాతాలకు వెలిసిన భాషకు కూడా పెద్దపీట వేయడం గమనార్హం కాదు. అప్పటిలాగా సునం విన్నురిస్తూ పన్నున్న సమూహాలను చర్చించుకోవల్సిన వాళ్ళకును గుర్తు వేయడం కూడా.

తెలుంగా సాంస్కృతిక పరమోకం సేతులో తెలువడిన ఈ వ్యవహారానికి పరామి మూలంగా గమనిస్తే ఈ ప్రాంత

ప్రజల చరిత్ర నిర్మాణానికి అవి ఎంతగా రోపావహకాలా అర్థం అవుతుంది. ప్రపంచంలోన ఏ ప్రాచీన నాగరికతను రోమగా గమనించినా, వాటిల్లో గమనమూలం అలాంటి సామసమాతి భయాలను, సామసమాతి కృషి అట్ట తీవ్రం కుదిరిస్తాయి. తెలుంగా ప్రాచీన మూలంతో గమనమూపు తెలుగులు ఎంతగా వేదపృథావంగా వెలిగితో, పర్వతాన కాలంలో అయ్యలయ్యగా వ్యవస్థపైవైన పావన సమూహాలు చరిత్ర మంది ఏ అరెన్యాలను స్వీకరించాలో కూడా ఈ వ్యవహార మునుకు రోపిస్తుంది. పనియ సంతతివి అనీ, పరస్పర సహకారం తీసికో అవలు మానవ ఉనికి తీరనీ, ఉమ్మడితవంలో, సామారాత్యం రోసం తీయించడంలో ఎంత గొప్పదనం అ అంటే తెలియజేస్తుంది.

పనియ, చరిత్ర, కావలీయం, భర్తవం, పాతరవం, కొత్తవం అనేవి ఎవడు అబ్బిల్లి ఎవరుగా విలసిల్లా నెరపెడికంగా సాగేదే. పరామి, మామం వెలి పరామి, పరామి వలికించిన గుండి అయ్యూ పట్టుకోవడం, సింకెట్టుకోవడం, చరిత్ర నొసరి పీడ పన్నులొక్క పాదవం దానినీ దంధాన్య లక్ష్యించిన కృషి అప్పటి వ్యవహారం గురించిన కొన్ని మాటలే..

ఈ తెలుంగా సాంస్కృతిక పరమోకం నిర్మాణంలో శతకంగా దానినీ దంధాన్య చేసిన కృషి గురించి కాదుగానీ, వామా ప్రపంచంలో పాటలు రాసిన నదుల రోపేమికి, వాటి అంతం పీడి ఉంటే, కావలాం కీరీతం కంటే భిన్నమైనదేలో అనారాధ్యేన వందుగల్గే, వాతరల్లో వెలికల్లు భావాల అవతేమిలుగా మిగిలిపోయినదేమిటి అన్నదే చర్చనీయాంశం. గడించిన వందేళ్లలో కవిత్వం, కళ, నవల, నాటకం మొదలైన సాహిత్యాని రూపాల్లో అరిగిన ప్రజాస్వామ్య ప్రయత్నాలకు మాత్రం. చిలోమ రావలీయాల అవగాహనా పరిధి అంతా తెలుగు భాషాభావలీయాల అవరణలోకి వంద్యార్థంగా ప్రవేశించలేదు. దురీ ముఖ్యంగా అమూలక కార్తం, వింభించు నిర్మాణ కార్తాల్లోకి. దాని ఎమ్. ముఖ్యం ఒక సాహితీపితవైన అపూర్వ కృషి వేకారు. పరిశోత్త విధులుపును విన్నించారు. సాహిత్య విమర్శలో కౌత్సగంతుగా ముందుకు వస్తున్న అప్పటి మహిందర్ సహకారం ఈ వ్యవహారాన్ని మరింత అలోపితం చేసింది. వాటి ప్రాంత రూపంలో తెలుంగా సాహిత్య అందమీ 2019లో సమర్పించిన కృషి దీన్ని వ్యవహారం తీసుకురావల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించి ముఖ్యమైన తెలుంగా సాహిత్య అందమీ రోసం అభినందనీయం. తెలుంగా గమనమూపు మూలాల్లోకి పీడి సారక అవసరం.

* కవయిత్రు: డి. విమలకుమారి